

Aptalca ve Cahilce Fikirlerle Yanıt Vermek İkinci Bölüm

23.05.2026 • Bob Avakian'ın Yazıları • Yeni Komünizm

Editörün Notu: Okumakta olduğunuz makale Bob Avakian tarafından yazılmış ve revcom.us sitesinde yayınlanmıştır.

Birinci bölümde objektif hakikatin olmadığı ve neyin doğru olduğuna karar vermenin mümkün olmadığı şeklindeki aptalca ve cahilce fikri çürütmüştüm.

Bu ikinci bölümde kritik ve bilime dayanan bir hakikati ele alırken buna karşı yaygın bir şekilde propaganda edilen cehalet ve saçmalıklara cevap vereceğim: **Gerçek anlamda özgürleştirici bir toplumun var olabilmesi, ayakta kalabilmesi ve sömürü ile baskıyı her yerde ortadan kaldırıp kökünü kazımak, dünya genelinde komünizmin başarılmasının temel hedefine doğru ilerleyebilmek ancak ve ancak devrimci sosyalist devlet iktidarıyla mümkündür.**

Bugünlerde kendilerini “solcu” veya “ilerici” olarak nitelendiren güçler arasında “kuvvetli bir kanaat” bütün diktatörlüklerin doğaları gereği kötü olduğu ve buna (tek) gerçek alternatifi “demokrasi” olduğudur. Özellikle de anarşistler şiddetli bir şekilde devlet iktidarının, kurumsallaşmış iktidarın topluma, toplumun herhangi bir bölümü tarafından uygulanmasının doğası gereği diktatöryal ve dolayısıyla da gerici olduğunu ve devletin bir bütün olarak yok edilmesinin (veya “ezilmesinin”) hedeflenmesi gerektiği konusunda ısrar ediyorlar.

Bu argümanlar yanlış olmakla beraber kritik gerçeklik hakkında köklü bir cehaleti (ya da kasıtlı bir görmezden gelmeyi) yansıtmaktadır: Toplumdaki temel ilişkileri, gerçek anlamda özgürleştirici bir toplumun olanaklarını ve bunun hayata geçirilmesi için nelerin gerekli olduğunu bilimsel olarak kavrayamamakta (ya da bilimsel olarak kanıtlanmış hakikati kabul etmeyi reddetmektedirler).

Buna cevap vermeye başlamadan önce şunu söylemek gerekiyor: Bütün devletler-“demokratik” olanlar da dahil bütün biçimleri de dahil olmak üzere- birer diktatörlüktür. Popüler önyargının aksine -ki bu büyük medya ve diğer araçlarla kamuoyunu yanıltmak için propaganda edilmektedir- kapitalist toplumda “demokrasi” kapitalist sınıfın diktatörlüğünün bir biçimidir ve öyle olmak zorundadır. Bu diktatörlük, kapitalist sınıfın ve onun siyasi temsilcilerinin siyasi iktidarının ve bunun yoğunlaşmış bir ifadesi olarak “meşru” şiddet ve askeri güçlerin tekeli içerir. Tüm bunlar, kapitalist sınıfın ekonomiye egemenliğine — başta toprak, hammaddeler ve diğer kaynaklar, teknoloji, fabrikalar gibi fiziksel yapılar olmak üzere temel üretim araçlarına sahipliğine ve kontrolüne — ve bu üretim araçlarına sahip olmayan halk kitlelerini sömürmesine dayanır ve bunu pekiştirir. (Pek çok eserimde bu mesele detaylı olarak ele alınmıştır: Kuzey Amerika’da Yeni Sosyalist Cumhuriyet İçin Anayasa’da Giriş içerisinde; ABD Anayasası: Özgürlüğe Sömürücü Bir Bakış makalesinde ve yeni eserim İnsanlık Uçurumun Eşiğinde içerisinde, bunların hepsi revcom.us içerisinde mevcuttur.)

Basit ve temel hakikat şudur: Toplum antagonistik bölünmelerden müteşekkil olduğu müddetçe yaşamın araçları ve toplumun zenginliğinin üretimi ve dağıtımı bir sınıfın diktatörlüğünün kontrolünde olacaktır (antagonistik toplumsal bölünmeler toplumun bir kesiminin temel çıkarlarının toplumun başka kesimlerini ezmesini gerektirdiği duruma gönderme yapar. Kapitalizm ve kölelik de dahil olmak üzere sömürüye dayanan bütün sistemlerde durum buyken sosyalist toplumda; toplumun bir kesiminin başka bir kesimini sömürmeye teşebbüsü bastırılır ve engellenirken, buna tekabül eden sömürücü yaklaşım eleştirilir ve mücadele edilir.)

Bununla eşit olarak doğru ve anlaşılması önemli bir diğer nokta ise bütün diktatörlüklerin aynı olmadığı ve bütün diktatörlüklerin kötü olmadığıdır.

Kuzey Amerika’da Yeni Sosyalist Cumhuriyet Anayasası Giriş bölümünde bu temel hakikat açıklanmıştır: İnsanlık için korkunç sonuçlar doğuran sömürü ve baskı ilişkilerine sahip kapitalizm-emperyalizmin iktidarını uygulayan burjuvazinin (kapitalist sınıf) diktatörlüğü yani kapitalist devlet iktidarı ile kapitalizm altında sömürülen sınıf olan proletaryanın diktatörlüğü yani sosyalist devlet iktidarı arasında derin farklılıklar vardır. Sosyalist devlet iktidarı; insanlığın varoluşuna büyüyen bir tehlike olmasına rağmen kapitalizmin zorunlu kıldığı çevresel felaket,

savaş, sınıfsal bölünmeler ve antagonizmaların olmadığı komünist bir dünya hedefi için bütün sömürü ve baskının temellerini kökünden yok etmek hedefi için vardır. (Kapitalizmin neden ve nasıl bu korkunç ilişkileri ve sonuçlarını uyguladığını ve buna ihtiyaç duyduğunun detaylı bir analizi Raymond Lotta'nın *Demarcations* dergisinin üçüncü sayısında kapitalist sistemin itici gücü olarak anarşiyi incelediği makalesinde bulunabilir.)¹

Siyasal bir teori olarak anarşizm genellikle kapitalist devlet iktidarının baskıcı doğasını tanıır ancak genellikle kapitalist devletin devrilmesiyle (veya “ezilmesiyle”) beraber her türlü devlet iktidarının yok edilmesi gerektiğini savunur. Bu nosyon en iyi ihtimalle aşırı derecede naiftir. Daha bariz bir seviyede incelemek gerekirse: Eğer kapitalizmin yıkılmasının ardından yeni bir sosyalist devlet iktidarı kurulmaz ve hayata geçirilmezse —egemen ekonomik ve toplumsal ilişkilerin ne olması (ve ne olmaması) gerektiğine, buna tekabül eden ve siyasi ile hukuki ilke ve düzenlemelere etkili bir destek verebilecek yoğunlaştırılmış ve merkezileştirilmiş bir güç oluşturulmazsa— devrilen kapitalistlerin yeni ve özgürleştirici bir toplum inşa etme girişimini zorla yerle bir edip sömürücü ve baskıcı kapitalist sistemi yeniden kurmaları son derece kolaylaşacaktır. Ne de olsa devrilen kapitalistler, ellerinde kalan çeşitli kaynakların yanı sıra ülke içinde ve uluslararası alanda —bir kısmı oldukça güçlü olan— diğer gerici güçlerle önemli bağlantılarını sürdürmeye devam edeceklerdir. Ayrıca devrilmiş kapitalist sistemin “alışkanlıkları” ve gerici fikirleri bir süre daha bir bütün olarak toplumda kayda değer seviyelerde etkili olacaktır.

Bu meselelerde ciddi bir şekilde düşünen herkes için çok açık olacak noktayı basit bir şekilde önümüze koymak gerekirse: **Güçlü bir devrimci askeri güç de dahil olmak üzere sosyalist bir devlet iktidarına sahip olmaksızın sömürü ve baskının üstesinden gelmek için kurulmaya çalışılacak yeni toplum çok hızlı bir şekilde kanda boğulacaktır.**

Bu daha yakın ve korkunç gerçeğin ötesinde şu olgu da vardır: toplumun temeli olan ekonomik sistem açısından, *temel üretim araçlarının merkezileştirilmiş sosyalist mülkiyeti ve buna dayalı olarak ekonominin gelişimine yönelik kapsamlı bir planlaması olmaksızın, kapitalist toplumun karakteristik özelliği olan meta ilişkileri hızla yeniden baş gösterecek ve toplumu baskın ve*

egemen sistem olarak kapitalizme geri itecektir.

(Bir meta mübadele edilmek üzere üretilir, bunu üreten kişi tarafından kullanılmak üzere değil. Daha önce kullandığım bir örneği vermem gerekirse: Şayet kendiniz yemek için damla çikolatalı kurabiye yaparsanız bu kurabiyeler birer meta değildir ancak bunları satmak için yaparsanız bu kurabiyeler artık birer metadır. Kapitalizm altında meta üretimi ve mübadelesi toplumsallaşmıştır; kapitalist toplumda ürünler ve hizmetlerin üretilerek dağıtıldığı temel budur. Metaların değişim değerini belirleyen onların üretimi için gerekli olan toplumsal emek zamandır. Aynı zamanda bir başka çok önemli nokta da üretim araçlarının kapitalist mülkiyetinde emek gücünün yani çalışabilme durumunun kendisi de bir metaya indirgenmiştir ve emek gücünün sömürsü de kapitalist karın kaynağıdır.)²

Devrim yoluyla sosyalist toplumlar kurulduğunda dahi bu toplumların meta ilişkilerinin nihai olarak ortadan kaldırılmasına doğru ilerlemeye devam etmesi gerekse de bir süre daha meta ilişkilerinin (ve buna bağlı olarak paranın üstlendiği rolün) tamamen ortadan kaldırılması mümkün olmayacak ve geriye kalan meta ilişkileri önemli bir etkiye sahip olmaya devam edecektir. Böyle bir durumda merkezileştirilmiş bir yaklaşım olmadan ilerleme mümkün değildir. Üretim araçlarının devlet mülkiyeti ve bunun üzerinde yükselen toplum genelinde bir planlama şarttır. Bunun yanı sıra, meta ilişkilerinin etkisini kısıtlayacak temeli de kapsayacak biçimde ekonominin farklı sektörleri ve birimleri arasındaki ilişkileri merkezi olarak düzenleme kapasitesi de zorunludur. Bu koşullar sağlanmadığında, her birinin kendine özgü gereksinimleri ve maliyetleri bulunan farklı ekonomik sektörler ve birimler birbirleriyle ciddi çatışmalara girecektir. Ve nihayetinde meta ilişkilerinin düzenleyici rolüne geri dönmek zorunda kalacaklardır. Bu, toplumdaki genel olarak ekonomik ilişkilerin tekrar ortaya çıkan anarşisi sosyalizmin altını oyacak ve kapitalizmin restorasyonu için itici bir güç olacaktır.

Halk kitlelerinin girdileri ve inisiyatifi toplumun her bölümünde ve her seviyesinde gerçek bir sosyalist ekonominin (ve genel olarak sosyalist toplumun) planlanması ve geliştirilmesinde çok önemlidir. Ve genel olarak da bu toplumun gelişmesinin ilerleyişi temel anlamda halk kitleleri tarafından ortak olarak karar verilmelidir. Ancak aynı zamanda Sömürü ve Baskıya Son Vermek makalemdaki temel analizde bulunmaktadır:

“Hedeflerin “ortaklaşa kararlaştırıldığı” ifadesi ile kast edilen bir yanda halkın bu hedefleri ve bunlara nasıl ulaşılacağını doğrudan tartışıp müzakere ettiği kitlesel biçimleri, aynı zamanda merkezi devlette dahil olmak üzere toplumun farklı seviyelerinde yapılacak seçimlerle halkın ekonominin ve bir bütün olarak toplumun gelişimine ilişkin büyük sorulara katkı sunduğu genel bir sürece işaret edilmektedir. Bunların bazıları toplumun temel ekonomik birimleri ve kurumları seviyesinde (örneğin okullar ve işyerleri) yer alacakken toplumun genelini kapsayacak şekilde merkezi devlet yapısı da dahil devletin farklı kademelerinde bulunmalıdır. Ekonominin ve bir bütün olarak toplumun gelişimine ilişkin hedefler ve bu hedeflere ulaşma yolları konusundaki nihai kararlar, belirli fabrikalar, diğer işyerleri ya da kurumlar düzeyinde değil, işte bu genel süreç aracılığıyla alınmalıdır. Toplumun taban katmanlarından gelen katkı bu sürecin zorunlu ve belirleyici bir parçasını oluşturmakla birlikte, karar alma süreci —toplum genelinden gelen katkıyı göz önünde bulundurarak bir bütün olarak toplum adına hükümet kurumları tarafından nihai olarak belirlenmek yerine— belirli ekonomik birimlerin ya da toplumun diğer belirli kesimlerinin düzeyinde bırakılırsa, sonuç şu olacaktır: toplumun farklı kesimlerinin ihtiyaç ve çıkarları birbiriyle çatışacak, halkın daha geniş ortak çıkarları baltalanacak ve toplum sömürüye dayalı bir sisteme geri dönme yönünde sürüklenecektir.

Gerekli olan, toplumun tamamı için hedefler ve bu hedeflere ulaşma yolları konusunda kapsamlı bir plandır; toplumun tüm farklı kesimlerinin bu genel çerçeve ve plan dahilinde önemli ölçüde katkı sağlaması ve kayda değer inisiyatifler alması gerekmektedir. Bu planın sömürücü değil özgürleştirici ilişkileri bünyesinde barındırması ve teşvik etmesi için kriter şudur: söz konusu ilişkilerin, insanların salt hayatta kalma mücadelesinden olduğu kadar baskıcı ilişkilerden de giderek artan ölçüde özgürleşmesine katkıda bulunması.”³

Bütün bunlar neden sosyalist devlet iktidarının kurulması ve sürdürülmesinin kritik olduğunu, bunun sadece yeni özgürleştirici sosyalist toplumun yıkılmasını engellemek meselesi değil ancak aynı zamanda koşulların (ekonomik, toplumsal, siyasal, kültürel ve enternasyonal) oluşturulması yoluyla dünya çapında komünizmin başarılması için ilerlemenin mümkün kılınması meseledir.

Sadece dünya çapında komünizmin başarılması yoluyla —bütün sömürücü ekonomik ilişkilerin bitirilmesi, bütün sosyal ve siyasal sömür ilişkilerinin bitirilmesi ve hakim ahlak anlayışı da dahil kültürün dönüştürülmesi ve bunun bütün dünyada yapılabilmesi— ancak o zaman bir devlete ihtiyaç olmayacak bunun bir zemini kalmayacaktır çünkü insanlar arasındaki antagonistik sınıfsal ve toplumsal bölünmelerin ve ekonomi üzerindeki üstün egemen konumundan ötürü başka bir sınıf üzerinde diktatörlük uygulayacak bir sınıf da kalmayacaktır.

Sosyalist devlet iktidarının kurulması ve bu iktidarın sürekli olarak kullanılması, söz konusu devlet iktidarının ve herhangi bir biçimdeki devletin (diktatörlüğün) nihayet lağvedilebilmesini mümkün kılacak koşulları oluşturmak için hayati ve vazgeçilmez bir araçtır.

Aynı zamanda şöyle bir gerçeklik de söz konusudur (bu durum akut bir şekilde eskiden sosyalist olan Çin ve Sovyetler Birliğinde kapitalizmin restorasyonu ile gözlemlenebilmiştir): Dünya çapında komünizm nihai hedefine doğru dönüşümde kapitalist sömürünün ve toplumsal eşitsizliklerin kalıntıları ve bunlara tekabül eden düşünüş biçimleri sosyalist toplumda var olmaya ve kayda değer şekilde nüfuz alanına sahip olmaya devam edecekler. Ve bununla birlikte emperyalist ve diğer gerici devletlerin varlığını sürdürmesi önceden sosyalist olan bir ülkede sosyalizmin geriye dönmesinin ve kapitalizmin restorasyonun mümkünlüğüne zemin sağlamaktadır.

Tüm bu nedenlerden ötürü dünya çapında komünizm nihai hedefi için enternasyonal mücadele ve genel bağlam içerisinde sosyalist toplumun kendisini devrimci dönüşümünü sürdürme zorunluluğu bulunmaktadır.

1917-1956 arası Sovyetler Birliği ve 1949-1976 arası Çin'deki sosyalist toplum deneyimlerinin çoğunlukla pozitif ancak kimi zaman ciddi derecede negatif tecrübelerinin bilimsel olarak özetlenmesi ve geniş insanlık tecrübesinden öğrenilmesi temelinde komünizmin yeni sentezini (popüler olarak yeni komünizm) öne çıkardım. Bu sentez yoğunlaşmış ifadesini *Kuzey Amerika'da Yeni Sosyalist Cumhuriyet İçin Anayasa* içerisinde bulmaktadır. Bu anayasanın önemli bölümlerinin özeti Dev-Kom'ların Yaşamak İçin Yeni Bir Yol Temelden Farklı Bir Sistem deklarasyonunda bulunabilir. Ve şu temel hakikat vardır:

Hiçbir yerde, hiçbir hükümetin mevcut ya da taslak halindeki kurucu ya da kılavuz belgesinde, bu Anayasa’da yer alan muhalefetin yalnızca korunmasını değil, entelektüel ve kültürel **mayalanmanın** bizzat **zemininin hazırlanmasını** da güvence altına alan benzeri bir hüküm bulunmadığı bir gerçektir. Bu [Anayasa], sağlam bir çekirdek olarak ekonominin sosyalist dönüşümünü temel alır; hedefi tüm sömürüyü ortadan kaldırmak, buna bağlı olarak toplumsal ilişkileri ve siyasal kurumları dönüştürmek, tüm baskıyı kökünden sökmek ve eğitim sistemi aracılığıyla ve bir bütün olarak toplumda şu yaklaşımı yaygınlaştırmaktır: [Anayasa’dan alıntı] “İnsanların hakikat nereye götürürse götürsün onu takip edebilmelerini, eleştirel düşünce ve bilimsel merak ruhuyla dünyayı sürekli öğrenmelerini ve onu insanlığın temel çıkarları doğrultusunda değiştirmeye giderek daha fazla katkıda bulunabilmelerini sağlayacak bir yaklaşıma sahiptir.” Tüm bunlar, halkın temel ihtiyaçlarını karşılamak için birlikte çalışmaya ve mücadele etmeye olanak tanıyacak -toplumu temel bir şekilde dönüştürmek ve dünya çapında devrimci mücadeleyi desteklemeye yardım edecek- ve ilham kaynağı olacak muazzam üretken insan gücünün zincirini çözecek ve ortaya çıkaracaktır. Her türlü sömürü ve baskıdan arınmış komünist bir dünya nihai hedefini hedeflerken, aynı zamanda kapitalizm-emperyalizm sistemi altında çözümü imkansız olan çevresel ve ekolojik krize hitap ederek anlamlı ve kapsamlı bir şekilde bu meselenin üstesinden gelinecek.”⁴

Dipnotlar:

Aptalca ve Cahilce Fikirlerle Cevap Vermek Birinci Bölüm